

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedige meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensharten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstoorting; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 223. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Een Avontuurlijke Nacht

(Het vorig boekje staat genummerd 281, dit moet 282 zijn).

A. HANS

EEN AVONTUURLIJKE NACHT.

I.

— Klaas, 't is Zaterdag en schoon weer; ge hebt deze week flink gewerkt; we zullen nu om twaalf uur sluiten, dan hebt ge een vrijen namiddag, zei notaris Veen tot zijn klerk.

Klaas Deurle, de klerk maakte nog eenige stukken af, ruimde dan alles op en ging huiswaarts. Hij was de oudste van een groot gezin. Vader werkte bij een aannemer. Er was veel noodig voor de acht kinderen, waarvan er nog vier naar school gingen. Twee zusters dienden te Hasselt en een hielp moeder.

Klaas, achttien, werkte sedert eenige maanden bij den notaris. Dat was een heele verlichting voor vader en moeder Deurle.

Klaas had eerst te Tongeren op een bank geschreven; maar toen moest hij elken dag met de tram heen en weer, en dat was vrij duur. Toen de klerk van den notaris een andere betrekking kreeg, kwam de heer Veen eens met vader Deurle praten over Klaas. Deze was liever te Tongeren gebleven, maar hij moest zijn vader gehoorzamen. En eens op het kantoor, deed hij goed zijn best, zoodat de notaris zeer tevreden over hem was.

Klaas kwam nu thuis.

— Ik ben vanmiddag vrij, zei hij tot zijn ouders, die met de kinderen al klaar waren om te noenmalen.

En Klaas vertelde wat de notaris had gezegd. Vader knikte tevreden.

— Werk er zoo maar voort, zei hij. Ge zult er gedurig vooruit gaan. Mijnheer Veen krijgt meer en meer zaken.

Moeder lachte haar oudsten zoon gelukkig toe.

— Mag ik vanmiddag eens naar Tongeren? Ik zal er heen wandelen, dan kost het me niets. Ik zou een vriend willen bezoeken, hernam Klaas.

Vader en moeder gaven hun toestemming; ze waren blij, dat Klaas zoo onderdanig bleef. Jongens, en ook wel meisjes, denken al zoo gauw,

dat ze naar hun ouders niet meer moeten luisteren.

Kort na het eten stapte Klaas op.

— Hij wordt een heele mijnheer, zei moeder, die hem door 't raam naogde.

— Hij kan niet zooals ik op klompen loopen en in een werkkieel, merkte vader op. Hij blijft echter nederig.

Antoon, een jongen van dertien jaar, had geen school, nu 't Zaterdagmiddag was en hij vroeg of hij mocht gaan voetballen.

— Jawel, zei moeder, als ge bijtijds terug zijt om de boodschappen te doen!

Antoon spoedde zich naar een weide, buiten 't stadje, waar de jongens voetbal speelden.

Bruno, 't zoontje van notaris Veen was er ook. Hij voelde zich den hoofdman van allen. Zijn ouders waren 't rijkst, en Bruno beschouwde zich als voornamer dan de anderen. Maar de oude versleten voetbal, waarmee gespeeld werd, behoorde niet aan hem, doch aan Victor van den bakker.

't Spel begon. De bal vloog van den eenen naar den anderen kant. Wat renden, sprongen, en joelden de knapen!

O, wee, plots lag de voetbal plat als een vod; er was een groote scheur in.

— Gij hebt veel te wild getrapt; ge denkt ze

ker dat het een ijzeren bal is, riep Victor van den bakker kwaad tot Antoon Deurle.

— Een ijzeren bal! Dan zou er van mijn teenen niet veel meer over zijn... Kan ik het helpen dat uw bal zoo oud en versleten was?

— Kan hij niet meer gemaakt worden? vroeg Bruno van den notaris.

— 't Leer is nog goed voor Bertje, den slunsenkoopman, oordeelde een ander.

't Spel was dus plots uit.

— Wat nu? vroeg iemand.

— Een nieuwen bal koopen, zei Antoon.

— Hebt gij centen?

— Neen!

— Een goede bal kost honderd frank.

— Er zijn er van minder ook, zei Antoon.

— Een goedkoope bal is dadelijk kapot, beweerde Bruno van den notaris. We moeten een duren hebben.

— Koop gij er nu eens een, stelde Victor van den bakker voor.

— Ja, uw vader is toch zoo rijk! klonk het.

— Bruno, gij wilt altijd baas spelen over ons, gij moet den bal maar leveren! riep Ferdinand de zoon van den veldwachter.

Hij kon Bruno, om diens gebluf, niet goed verdragen.

— Ja, ja, vervolgde hij, ge moet kapitein

zijn, ge wilt altijd kommandeeren. Toen ik den club: « De moedige Limburgers » wilde noemen, moest het van u « Ambiorix » zijn. Maar toen we laatst op school een opstel over Ambiorix voor huiswerk kregen, hebt ge alles van Antoon afgeschreven... Hij moest u zijn opstel toonen, omdat zijn broer bij uw vader op het kantoor is.

— Laat ons nu geen ruzie maken! sprak Victor van den bakker.

— Die akelige Ferdinand begint, bromde Bruno.

— Akelig, akelig, als ge uw mond niet houdt zal ik u eens een akeligen stomp op uw akeligen neus geven, akelige stoefer. Ge denkt, dat ge meer zijt dan wij allemaal samen en ge kunt nog geen voetbal aan den club bezorgen!

— Stil nu, stil, suste Victor.

— Maar Bruno kan toch 't best een bal koopen, oordeelde ieder.

— Wel, ge zult een bal hebben! schreeuwde Bruno, in zijn gewone zucht om te bluffen.

— Een goede? vroeg men.

— Natuurlijk, een dure!

— Eerst zien en dan gelooven! spotte Ferdinand.

— En als gij uw mond niet houdt, laat ik u uit den club jagen! schreeuwde Bruno hem toe.

— Gij? Dat zou ik willen zien!

— Schei nu toch uit! zei Antoon Deurle tot Ferdinand.

— O, gij lafaard, trekt partij voor dien baas-speler, omdat uw broer bij zijn vader is.

— Gij zijt flauw... Als Bruno ons nu een bal belooft! Wanneer gij zooveel praats hebt, koop gij er dan een!

Al de jongens vielen nu tegen Ferdinand uit, en deze vond het voorzichtig maar kalmer te worden. Toch riep hij nog:

— We hebben den bal nog niet; beloven is gemakkelijk.

De jongens trokken heen. Bruno Veen ging naar huis. Hij had een voetbal beloofd... En als hij er geen gaf, zou hij zich zeer belachelijk maken. Wat zou Ferdinand dan genieten! Maar ja, beloven was gemakkelijk... Hoe nu aan een bal te geraken! Aan zijn vader behoefde hij er geen te vragen...

— Zoodra ge een heelen tijd op school uw best hebt gedaan, zullen we eens over een voetbal praten, had de notaris gezegd.

Bruno kwam aan zijn woning. Martina, de meid, deed open.

— Bruno, wilt ge goed uw voeten vegen? vroeg ze.

De stoep en de gang waren pas geschuurd.

Martina zag naar Bruno's schoenen, waaraan modder plakte van 't voetbalveld.

— Blijf hier op de dweil staan, ik zal uw pantoffels halen en doe uw schoenen uit, her-nam ze.

— Wat hebt gij mij te bevelen! vroeg Bruno minachtend en hij liep door, overal slijksporen nalatend.

Maar juist kwam zijn moeder uit de kamer.

— Bruno, zijt ge nu niet wijs! bromde ze. Zoo kan Martina wel blijven werken. Terug naar de deur en daar uw schoenen uittrekken.

— Akelig spook! schold de knaap tot de meid, die zijn pantoffels bracht.

Mevrouw hoorde dat niet meer; ze zou anders Bruno wel bestraft hebben, want ze eischte van haar kinderen beleefdheid jegens iedereen.

Martina dweilde de gang weer op.

— Ge laat nog een paar vuile plekken liggen, merkte mevrouw Veen op, die uit de keuken terugkeerde. En Martina, ge zijt achter met uw werk vandaag... Zijt ge niet wel misschien?

— Een beetje hoofdpijn, mevrouw.

— O, had me dat gezegd, ik zou dan de werkvrouw wat langer gehouden hebben...

— Zoo erg is 't niet...

Ja, Martina werkte heden onhandig. En ze

was toch zulk een flinke dienstbode. In de keuken zuchtte ze. En ze keek telkens door het raam naar het koetshuis.

— O, ik wou, dat ze veilig weg was, mompelde ze. Ik had dat toch niet mogen doen, maar ik voelde zulk een medelijden met haar.

Zenuwachtig arbeidde Martina voort. Spoedig werd het donker, want het was reeds eind October.

Martina moest nog boodschappen doen.

— Hebt ge waarlijk niet te veel hoofdpijn? vroeg mevrouw.

— O, neen, en de frissche lucht zal me goed doen.

— Dat is waar...

Martina ging gewoonlijk door het tuinpoortje dat op een verlaten straat uitkwam. Ze deed het ook nu. Ze moest in verscheidene winkels zijn en hier en daar nog al lang wachten.

Tegen half acht was Martina terug aan het hofpoortje.

— Zou ik 't nu maar doen? mompelde ze. O, dan ben ik weer gerust!...

Maar ze schrok; ze meende iemand aan den hoek van den muur te zien. Vlug ging ze binnen.

— Nog wachten... niemand mag ons bespieden, zei ze, toen ze door den tuin ging.

Ze bracht de boodschappen in huis, en weer was Martina onhandig. want ze deed de suiker bijna in de bokaal van het zout, en ze liet een partij koffieboonen naast de bus glijden.

't Werd nu tijd om het avondmaal op te dienen.

— Eerst moet ze weg, sprak Martina bij zichzelf. Nu zal er niemand meer in het straatje zijn.

Ze had nog haar hoed en mantel aan. Mevrouw wist niet, dat ze al terug was.

Martina speedde zich in het koetshuis. De notaris hield geen paard en rijtuig, en zelden kwam iemand in het verlaten gebouwtje; behalve de meid, die er hout en schaveling haalde voor de kachel. Ze ging een trapje op, en zei op gedempten toon:

— Leonie, nu is het tijd.

— O, kan ik vertrekken? klonk het terug.

— Ja... en haal nu die gekheid niet meer uit...

— Ik moet immers van vader.

— Zeg, dat ge 't niet meer doet... En ik wil u hier nooit meer verbergen. Ik heb vannacht zelf niet geslapen en ben heel den dag ongerust geweest. Ik heb er hoofdpijn van.

— Ge zijt bedankt voor uw goedheid, Martina.

— Zeg het aan niemand, Leonie, want moesten mijnheer en mevrouw het weten...

— O, neen...

— Kom nu stil mee...

Martina ging voor en een meisje, in een doek gehuld, volgde. Martina opende het poortje en keek in de straat. Ze bespeurde niemand. Ginds stond een huis, maar de bewoners zaten altijd in de keuken aan de achterzijde.

— Ge kunt gaan... Voorzichtig, hé! fluisterde Martina.

— Ja, ja... Bedankt, hoor!

Leonie sloop in de straat. Even keek Martina haar na en ze luisterde, maar ze merkte niets verdachts.

En toch loerde er nu iemand om den hoek van den tuinmuur. De bespieder hoorde Martina nog waarschuwend zeggen:

— Oppassen... laat u niet pakken!

Leonie verdween. Martina werd den spion niet gewaar. Ze grendelde het poortje en haastte zich in huis.

— Gelukkig, ze is weg, zei ze bij zich zelf.

Vlug zorgde ze voor het avondmaal.

II.

Eenige uren waren voorbij gegaan. De kinderen van den notaris waren al te bed. Bruno lag alleen op een kamer. Maar hij kon niet slapen. Hij dacht aan den beloofden voetbal. Hij moest zijn woord houden, en den bal aan den club bezorgen. En om er een te koopen, had Bruno een heel slecht plan bedacht. In het kantoor was er altijd geld in een lessenaar. En daar kon hij honderd frank wegnemen. Er kwam zooveel geld binnen en ging er zooveel uit, dat zijn vader of de klerk het niet eens zouden merken, meende Bruno.

Zijn geweten beschuldigde hem wel, dat het diefstal was. Zijn vrome moeder had hem geleerd, dat God de zonde verfoeide. En Bruno was niet gemakkelijk tot het besluit gekomen, om geld weg te nemen. Maar hij moest den bal geven, anders zouden al de jongens hem uitlachen en Ferdinand hem geweldig treiteren.

Bruno bleef wakker. Soms kreeg hij het zoo warm, dat hij de dekens van zich afwierp en dan weer werd hij koud...

Hij hoorde Martina naar boven komen. En wat later volgden zijn ouders.

't Was dan weldra doodstil in huis. Alleen de wind drukte tegen de ramen.

Bruno zag zoo vreeselijk tegen den diefstal op... Maar hij durfde zich zonder bal niet meer aan de jongens vertoonen...

De klok beneden, sloeg half twaalf. Bruno stond op en kleeedde zich wat... Hij beefde als een riet... Nog weifelde hij, maar 't was of hij het spottend gezicht van Ferdinand zag. Zacht verliet hij de kamer. Op de gang luisterde hij, maar hoorde niets verdachts. Hij daalde de trap af...

Uit het huis kon hij in het kantoor komen. Hij moest maar den sleutel van een binnendeur open-draaien.

Hoe akelig loeide de wind in den hof! Krak, zei de sleutel... Bruno stond in het kantoor. Hij wist in 't donker den lessenaar wel te vinden. Hij was er nu... De sleutel lag altijd in een lade van vaders schrijftafel.

En plots was het of Bruno zijn eerlijken vader daar zag zitten. Dat kon natuurlijk niet, want vader sliep. Maar toch schrok Bruno. Nog scherper voelde hij, dat hij een dief zou worden. En wat zou ook zijn goede moeder dan een verdriet hebben!

— Neen, ik doe het niet, zei hij, ik steel niet. En als Ferdinand me treitert, sla ik hem op zijn snuit!

Hij was woedend op Ferdinand, maar eigen-

lijk nog meer op zich zelf, omdat hij zoo gesnoefd en toen zulk een plan gemaakt had.

Plots luisterde hij angstig toe. Er werd aan een raam gekrast. En er blonk vóór de ruit een lichtje. Bruno meende zelfs een gedaante te zien. Verschrikt vluchtte hij heen. Hij liet de deur open en vloog de trap op. Maar toen werd hij kalmer. Zoo kon hij zijn ouders wekken...

Hoor, daar riep zijn vader al, vroeg wat er toch gebeurde, en deed zijn kamerdeur open.

— Ik ben het, zei de knaap.

— Maar, jongen, wat doet ge toch uit uw bed?

— De keukendeur sloeg zoo in den wind en ik heb ze gesloten, stamelde Bruno.

— Had Martina ze dan open gelaten?

— Dat moet zijn.

Ja, het is hard beginnen te waaien. Hebt ge ze goed gesloten?

— Ja, ja, vader...

— Dat is flink! Kruip nu maar gauw onder de dekens.

Bruno verdween in zijn kamer. O, hoe schaamde hij zich. Hij had schandelijk gelogen.

— Maar ik ben toch geen dief, zei hij, om zijn geweten te sussen.

Bruno lag weer te bed. Hij dacht dan aan het

geruttel aan het venster, het lichtje en de gedaante. Zou er een dief willen binnen breken?

— Ik moet vader waarschuwen, dacht hij.

Maar dan kwam het uit, dat hij in 't kantoor was geweest. En hij zou moeten bekennen, dat hij geld had willen wegnemen.

Bruno miste daartoe den moed.

— Ik heb me maar iets verbeeld in mijn angst, zoo begoochelde hij nu zich zelf. 't Was de wind, en die gedaante zal de schaduw van takken geweest zijn. En dan is het net of er lichte plekken komen, als de takken weer weg waaien. Er wordt hier nooit gestolen. Alles verbeelding. Ik meende immers ook dat vader aan zijn lesse naar zat.

Bruno luisterde. Hij hoorde niets meer beneden.

— Ja verbeelding is het geweest, in al mijn angst, mompelde hij.

Nog lang lag hij wakker, en eindelijk sliep hij in, maar droomde van Ferdinand, een voetbal, geld, een lessenaar, een dief en politie.

Vroeg was Bruno wakker. Hij peinsde nu aan de deur, die hij opengelaten had. Die moest dicht, anders zou vader nog kunnen denken, dat hij in 't kantoor was geweest.

Bruno sloop opnieuw naar beneden. Er was nog niemand op. Hij keek even in 't kantoor, en

ontstelde vreeselijk. Er was een ruit uitgesneden. En hij zag slijk op den vloer, ofschoon Martina den vloer gisterenmiddag had geschuurd. Er moest toch een dief geweest zijn. Zacht deed Bruno de deur dicht. Snel keerde hij terug in zijn bed, maar zijn hart bonsde.

— Er is gestolen en ik had vader kunnen waarschuwen, dacht hij.

Bruno nam zich voor niets te zeggen van zijn ontdekking. Anders moest hij ook bij de politie getuigen... En anderen zouden het hooren, dat hij 's nachts in 't kantoor geweest was. Ferdinand moest eens begrijpen, hoe hij 't geld voor den bal wilde stelen...

— O, ik zwijg! besloot Bruno, doch zijn geweten brandde als vuur.

Hij hoorde Martina opstaan. Op de andere kamers praatten en lachten broertjes en zusjes.

Bruno lag te luisteren. De tuindeur werd geopend. Nu ging Martina zeker om hout voor de kachel. Ze zou gisteravond vergeten hebben er klaar te leggen. Moeder zei toen, dat Martina zoo verstrooid was. De meid kon van uit den tuin zien, dat de ruit in het kantoor uitgesneden was.

De notaris stond nu op. Hij opende de deur van Bruno's kamer en vroeg:

— Al wakker?

— Ja, vader...

— Uw nachtrust werd zoo gestoord; ge moogt nu wel een uurtje blijven liggen, hoor!

— Ja, vader...

Maar Bruno schaamde zich. Hij verdiende die vriendelijkheid niet. Mijnheer Veen ging naar beneden.

— Martina, ge hebt gisteravond vergeten de keukendeur te sluiten, zei hij

De meid meende zich toch te herinneren die deur als altijd dicht gedaan te hebben.

— Bruno hoorde ze slaan. en hij is ze wezen sluiten, hernam mijnheer Veen. Ge waart gisteren wat suf, hé! van de hoofdpijn. Is het nu over?

— Ja, mijnheer.

— De wind zal de deur opengeduwde hebben. De klink moet eens nagezien worden. Het waaide hard.

— Ja, mijnheer, er is in het kantoor een ruit gebroken, ik zag het van uit den tuin, deelde Martina mee.

— Een ruit ingedrukt... Dat is erger...

De heer Veen spoedde zich in het kantoor. Al spoedig was hij weer bij Martina.

— Er is ingebroken. zei hij ontsteld.

— Door dieven, mijnheer?

— Ja, ja...

— O, vreeselijk toch!

— Ze hebben een som geld meegenomen. Zouden zij de keukendeur eerst geopend hebben, om langs hier te beproeven binnen te geraken!

Maar de notaris zag toch geen geweld aan het slot.

— Is er veel gestolen, mijnheer? vroeg Martina.

— Ik weet het niet juist. Ongeveer twee duizend frank moet het zijn... De klerk zal het me juist kunnen zeggen. Vraag Klaas. Deurle eens dadelijk naar hier te komen. Maar zeg nog niets van den diefstal... het nieuws moet niet dadelijk door het dorp loopen.

De heer Veen ging toen alles aan zijn vrouw vertellen. Een kwartier later was de klerk daar. De notaris deelde hem 't gebeurde mee, en vroeg hoeveel geld er in den lessenaar had gelegen.

— Juist twee duizend en vier honderd en twintig frank, antwoordde Klaas. Het staat aange teekend.

Ze gingen samen in het kantoor. De lessenaar was opengebroken.

— De dief had eens moeten weten, dat 'de sleutel hier in de lade lag, zei de heer Veen.

Klaas toonde zijn kasboek; en de som bedroeg zooveel als hij gezegd had.

— Mijnheer, ik moet u toch wat vertellen, zei de klerk. 't Is mijn plicht... De dief schijnt hier niet al te vreemd te zijn geweest, want er is geen kas opengebroken en uw schrijftafel bleef ook onaangeroerd.

— Dat is waar...

— Gister avond, zoowat half acht, kwam ik hier door de straat. Ik was naar mijnheer Ooms geweest, om nog even te hooren wanneer hij dat land wilde verkoopen. En Martina liet zeer geheimzinnig een meisje of een vrouw uit. Ik hoorde de meid tot die andere zeggen dat ze zich niet mocht laten pakken...

— Maar Klaas toch...

— Ik klik niet graag, maar ik vond het toch heel vreemd, en nu dit gebeurd is...

— En gij kendet die vrouw niet?

— Neen... 't Was trouwens donker...

— En kwam die andere hier uit den hof?

— Ja, zeker. Eerst keek Martina of de straat vrij was...

— Zou Martina dan met die vrouw het geld gestolen hebben! 't Is een vreeselijk vermoeden. Ik hield ze altijd voor zoo eerlijk... Maar waarom dan die ruit uitgesneden en deze plekken modder op den vloer? Ja, dat kan zijn om te doen gelooven, dat er ingebroken is. Als Martina gestolen heeft, is ze sluw genoeg, om zoo te handelen...

En ge weet zeker, dat een van de twee Martina was?

— O, ja, mijnheer...

— Zag ze u?

— Neen... Ze was erg gehaast, om weer terug binnen te gaan.

— Klaas, wacht hier eens... Ik zal Martina ondervragen. En als ze 't afliegt van die andere, roep ik u.

— Goed, mijnheer...

Ontsteld begaf mijnheer Veen zich eerst bij zijn vrouw, die nog boven was en de kinderen hielp.

Hij riep haar alleen en vertelde alles. Mevrouw schrok erg.

— O, dat kan ik van Martina niet gelooven, zei ze.

— Maar Klaas zal toch niet liegen.

— Neen, hij is een eerlijke jongen.

— Ik moet Martina toch ondervragen...

— Ja... Wacht, ik zal mee gaan...

Mijnheer Veen riep eerst nog Bruno. Hij vertelde hem van den diefstal.

— Was het een deur die sloeg of kan het lawaai in het kantoor geweest zijn wat ge gehoord hebt? vroeg de vader.

Bruno hield vol, dat het een deur was, die

open en dicht klapperde. Maar zijn hart bonsde. Hij wist het al van den diefstal.

Mijnheer en mevrouw begaven zich naar beneden en riepen Martina bij zich in de woonkamer. De meid verbleekte. Haar geweten was niet gerust.

— Zet u eens neer, zei de notaris. Ik moet u iets zeer ernstigs vragen. Hebt gij gisteravond bezoek gehad en iemand door het hofpoortje buiten gelaten?

— Ja, mijnheer, antwoordde Martina, en ze begon te schreien.

— En wie was dat? hernam mijnheer.

— Een nicht... Leonie Bostijns... Ze woont te Maastricht, in Holland. Haar vader smokkelt. En Leonie moet het van hem ook doen, al heeft ze er geen hekel aan. Vrijdag avond moest Leonie naar hier kruiken drank brengen, en in de Voorstraat ontmoette ze douaniers, die haar aanspraken en haar korfje afnamen. Leonie sloeg op de vlucht. Ze durfde niet naar Maastricht terug te keeren. Ze kwam naar hier. Gij en mevrouw waart uit. Leonie vroeg om zich hier te mogen verbergen. Ze vreesde dat douaniers en gendarmen de wacht zouden houden op den weg. Ik weigerde eerst, maar ze smeekte me schreiend haar te helpen en ze was zoo angstig, dat ik medelijden had en haar in het koetshuis bracht. Ik

gaf ze een deken en ze heeft er geslapen op schavelingen. Ze durfde gisteren over dag nog niet terug gaan. Ze wou tot den avond wachten. En ik gaf toe. Ik heb ze een paar kommen koffie en wat brood gegeven. O, ik had het niet mogen doen en van ongerustheid was ik gisteren zóó akelig... Maar ik had het vreeselijk gevonden, moesten ze Leonie in de gevangenis gestoken hebben... Ze vindt het zelf erg dat ze van haar vader moet smokkelen... O, mijnheer en mevrouw, vergeef het mij.

— En waarom hebt ge ons dat niet verteld? vroeg de notaris.

— Ik was bang dat ge Leonie zoudt weggestuurd hebben. O, het was toch slecht van mij!

En Martina drukte haar gezicht in haar zakdoek.

— Martina, is dat de waarheid? vroeg mijnheer Veen. Heeft uw nicht hier niet wat anders gedaan? Is zij niet in mijn kantoor geweest?

— O, neen, mijnheer!...

— Misschien zonder dat ge het weet...

— Ze is altijd in het koetshuis gebleven...

— En zijt gij niet in het kantoor geweest?

Plots begreep Martina de bedoeling van de vraag.

— O, mijnheer, ge denkt toch niet, dat wij

het geld weggenomen hebben? riep ze verschrikt uit.

— Als 't zoo is, beken het dan openhartig!

Ja, Martina, zeg de volle waarheid! drong mevrouw aan.

— Maar mevrouw toch! snikte de meid. O, het is vreeselijk, dat ge me daarvan verdenkt... Leonie moet smokkelen, maar ze zou niets weg nemen... En mevrouw, ik ben toch altijd eerlijk geweest...

— Maar het was niet eerlijk uw nicht hier te verstoppen... Het gerecht zou wel denken, dat smokkelaars hier verdoken worden, zei Veen.

— Het was niet goed van mij... maar stelen, mijnheer... O, geloof me toch!

— Denk nog eens na, Martina.

— Ja... Het is tijd voor de kerk... en daar zult ge toch niet durven neer knielen, als ge zoo iets op uw geweten hebt, sprak mevrouw.

— O, geloof me toch...

— We zullen straks nog eens praten...

— O, als vader en moeder dat hooren! kreunde de meid.

— Wel, peins ook maar veel aan vader en moeder, hernam de notaris.

Hij stuurde Martina naar de keuken en begaf zich weer bij Klaas. Hij vertelde dezen wat Martina meegedeeld had.

— Maar ik zal ze scherper ondervragen, zei de notaris. Ik wil er de politie nog niet inmen gen. Zwijs gij er tot ieder over...

Klaas beloofde dit en vertrok. De heer Veen riep toen Bruno.

— Als ik den diefstal bij de politie aangeef zult ge misschien ook moeten getuigen, zei hij, tot zijn zoon. Daarom moogt ge alles weten. Maar praat er niet over met uw broertjes en zusjes.

En de notaris verhaalde, wat Martina hem had bekend.

— Nu moet ik weten of die nicht hier niet gestolen heeft, vervolgde vader. En of Martina soms de ruit heeft uitgesneden, om aan inbraak te doen gelooven. Maar wij kunnen ons schromelijk vergissen en daarom mondje dicht. Ik reken op u, Bruno.

De knaap bleef alleen. En zijn hart bonsde nog feller. Hij kon dadelijk bewijzen dat Martina onschuldig was. Hij had immers den dief gehoord en zelfs vaag gezien. En toen was het bijna middernacht. En die nicht was om half acht vertrokken!

Maar als hij dat vertelde, moest hij bekennen in het kantoor geweest te zijn. En hij had dit ont kend...

— Ik zwijg, besloot Bruno, doch hij had er geen vrede mee.

Aan 't ontbijt werd er niet over den diefstal gesproken. Martina was al naar de kerk. Toen ze terug keerde, stond de familie Veen gereed er heen te gaan.

— Hebt ge niets te veranderen in uw mededeeling? vroeg de notaris.

— Neen, mijnheer, antwoordde Martina. In de kerk heb ik gebeden, dat de waarheid zou uitkomen.

Ze sprak nu rustig.

— Martina, ge zult hier blijven, niet waar?

— O, ja, mijnheer...

— Moest ge weg loopen, dan zou ik gedwongen zijn het aan de politie te melden.

— Mijnheer, ik heb geen reden om te vluchten. O, geloof me toch!

— We zullen straks nog eens praten, hernam hij.

Haar halmte trof den notaris.

In de kerk zat Bruno met hevige onrust. Hij voelde, dat hij laf en valsch was, door te zwijgen. Hij liet de verdenking op Martina rusten en hij kon haar onschuld bewijzen. En hij diende den moed te hebben zijn eigen onoprechtheid te belijden.

Toen de familie uit de kerk thuis kwam, gevoelde Bruno zich als ziek.

— Zijt gij niet wel? vroeg moeder, die opmerkte, dat de jongen zoo bleek was.

— Te weinig geslapen, oordeelde vader.

Maar plots begon Bruno te weenen.

— O, vader, kom eens mee! smeekte hij, en hij liep naar het kantoor.

Verbaasd volgden de notaris en zijn vrouw.

— O, ik ben slecht geweest, snikte Bruno.

De heer Veen schrok.

— Gij hebt het geld toch niet weggenomen! riep hij uit.

— Neen, vader...

— Wat is er dan?

En Bruno vertelde alles en ontlastte zijn gemoed.

— Wacht hier even, sprak de vader. Eerst moet ik Martina gerust stellen.

Hij ging naar de keuken, waar de meid met rood beweeende oogen op het eten lette.

— Martina, nu weet ik, dat er een dief heeft ingebroken en gij daaraan onschuldig zijt, sprak de heer Veen. Bruno heeft hem gehoord. Hij had het ons eerder moeten zeggen. Het spijt me, dat ik u verdacht heb.

Martina's gelaat verhelderde.

— Maar ge hebt toch ook schuld aan zulk

een verdenking, vervolgde de notaris. Ik kan begripen dat ge uw nicht wildet helpen, maar jegens ons waart ge niet oprecht. Ge zijt hier niet in uw eigen huis, al behandelen we u als een eigen kind. Nu, we vergeven het u... En nog eens, het spijt me, dat we u verdacht hebben... 't Is vergeten...

En gul stak mijnheer Veen Martina de hand toe. Wat straalden haar oogen van vreugde!

De notaris keerde nu in het kantoor bij zijn vrouw en Bruno terug.

— Jongen, zei hij, ge zijt op een zeer gevaarlijk punt geweest. Ik dank God, dat ge vannacht nog bijtijds tot inkeer kwaamt. Snoeverij, hoogmoed, leiden tot groot kwaad. En een eerste onoprechtheid brengt er weer andere mee. Van één leugen komen er veel. Maar ik ben blij, dat uw geweten toch overwon.

Moeder sprak in den zelfden zin en ze nam zich voor, Bruno nog meer te steunen in den strijd tegen zijn ondeugden.

III.

Maar wie was dan de dief? Mijnheer Veen besloot naar de politie te gaan, zoodra het middagmaal afgeloopen was. Toen hij aan tafel zat, kwam er een telegram uit Tongeren: «Kom mij

heden spreken... Vervliet». 't Was van een bankier.

— Ik zal nog niet naar de politie gaan, zei de notaris. Misschien geeft Vervliet me nieuws, ofschoon ik niet kan begripen hoe.

Na 't eten vertrok mijnheer Veen met de tram. Te vijf uur keerde hij terug. Hij begaf zich recht naar het huis van Deurle. 't Gezin zat samen in de kamer en de komst van den notaris bracht er wat opschudding.

— Deurle, ik moet u, uw vrouw en Klaas alleen spreken, zei de heer Veen.

Vader stuurde de anderen naar de keuken.

— Heeft Martina bekend, mijnheer? vroeg Klaas. Ik heb het toch aan vader en moeder verteld want ik heb voor hen geen geheimen, voegde hij er bij.

— Zóó, hebt ge geen geheimen voor uw ouders! sprak de heer Veen. Weten zij, dat gij vanmorgen te Tongeren aan zekeren Vital Dolan, twee duizend frank hebt gegeven, om een schuld te dekken?

— Twee duizend frank! riep Deurle uit, en zijn vrouw wist ook niet wat ze hoorde.

— Maar er is niets van waar! stamelde Klaas, die bleek werd, bijna als kalk.

— Klaas, zoo ge liegt, stuur ik dadelijk om den kommissaris! dreigde de heer Veen.

— O, neen, neen! smeekte de jongen. Doe dat niet! Het is waar...

Hij begon te weenen. Zijn vader en moeder beefden van angst. Wat zouden ze nu hooren?

— Uw zoon heeft te Tongeren een vriend, met wien hij op de bank van mijnheer Vervliet werkte, vertelde de heer Veen. Samen speculeerden ze met kleine sommen. Die **vriend gaf** het eerste geld. En ze wonnen. Ze speculeerden toen meer en verloren. De vriend nam geld van zijn meester, den bankier. Het moest nu aangezuiverd worden. En het aandeel van uw zoon was twee duizend frank. Hij heeft die van ochtend gebracht. Maar de bankier had het bedrog ontdekt en zijn klerk ondervraagd, die alles bekende. De bankier begreep wel, dat Klaas niet eerlijk aan het geld was gekomen en telegrafeerde me te komen.

— O, ik begrijp het al! kreunde vader Deurle. Klaas heeft het geld bij u gestolen... O, dat ik zoo iets moet beleven!

En woedend greep hij Klaas vast en zwaar viel zijn hand op zijn zoon neer. Moeder zat in gebogen houding te weenen, als neergedrukt door die smart.

De notaris ontrukte Deurle zijn zoon.

— Ik begrijp uw gevoelens, sprak hij, maar geweld helpt hier niet...

— O, hij breekt mijn leven...

— Laat Klaas nu alles bekennen, hernam de notaris.

En hortend en stootend verhaalde de zoon:

— Ja, ik heb met geld gespeeld...

— Daarom wildet ge liever te Tongeren op de bank blijven! snauwde zijn vader.

Mijnheer Veen gaf hem een wenk te zwijgen. En Klaas vertelde verder:

— Dolan had verliezen aangevuld aan een vreemden wisselagent door vier duizend frank van zijn meester te nemen. Die moesten morgen weer in de kas zijn. We hadden samen gespeeld en ik diende de helft te geven. Gisteren zei Dolan het me nog.

— Daarvoor moest ge naar dien vriend, onderbrak vader. Ons zoo bedriegen! O, moeder, en wij die liever armoede zouden lijden dan oneerlijk te zijn.

Moeder weende maar. Ze kon er niet over heen... Ze had Klaas voor zoo braaf gehouden.

— En ge besloot dus het geld bij mij weg te nemen? vroeg de notaris. Ge kwaamt al eens loeren om acht uur en toen zaagt ge Martina en haar nicht...

De heer Veen vertelde, hoe Martina haar nicht geholpen had.

— Dat was ook niet zooals behoorde, ver-

volgde hij. Maar haar willen beschuldigen van diefstal... O, Klaas, het eene kwaad leidt tot het andere... Wanneer hebt ge ingebroken?

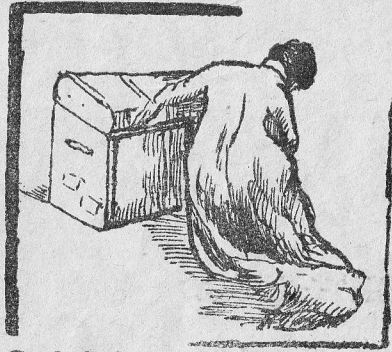
— 't Was kwart vóór twaalf, stamelde de schuldige.

— En hoe zijt ge hier buiten geraakt? vroeg zijn vader.

— Door 't raam van mijn kamertje en langs de goot.

— Geef den sleutel van uw koffer aan moeder, gebod Deurle. Vrouw, ga eens zien, wat er in steekt... Nu moeten we alles weten.

Als duizelig ging vrouw Deurle naar boven. En schreiend knielde ze vóór den koffer neer.

— O, God, help ons! bad ze.

Moeder kwam naar beneden met eenige papieren. De notaris bekeek ze.

— Ja, dat zijn stukken, waarop hij geld ver-

loren heeft, zei hij. Nu hebben ze bijna geen waarde meer. Klaas, zeg me oprecht, of ge nog schulden hebt?

— Neen, mijnheer... O, ik heb ook zoo veel geleden... Vergeef het me toch! kermde de jongen.

— Mijnheer de notaris, heb medelijden met ons en met hem toch ook! smeekte vader Deurle. Ga niet naar de politie... Als dat bekend wordt, sterf ik van schaamte. O, ik beloof u alles terug te betalen. We zullen er allen armoede om lijden!

— Ja, stemde de moeder in, en ze hief haar betraand gelaat op.

Mijnheer Veen dacht aan 't gebeurde met Bruno, aan zijn eigen angst.

— Luister, zei hij. Ik zal niet naar de politie gaan. En Klaas kan bij mij blijven. Ik zal hem natuurlijk onder zeer streng toezicht houden. Ik doe het om zijn brave, eerlijke ouders en ook om u te redden, Klaas, want ge zijt op een gevaarlijke helling. De bankier te Tongeren is ook besloten alles te verzwijgen. Hij wilde me die twee duizend frank terug geven... Ik weigerde ze. Klaas zal ze verdienen door overwerk. Ik was van plan een jongen bij te nemen, maar Klaas moet nu elken dag op 't kantoor blijven na vijf tot zeven. En wat hij in die uren verdient, houd ik in.

— Trek zijn heele loon in, mijnheer! zei Deurle.

— Neen, ge hebt het noodig en bovendien zoo zal uw zoon langer gevoelen, dat hij zwaar misdään heeft. Klaas, mijn vrouw zal alles weten, maar geen van de kinderen. En al hebt gij Martina willen betichten, zij zal eveneens onkundig blijven van uw schuld. Blijf voortaan eerlijk en bid God om kracht. Verlang geen geld, dat niet door rustigen arbeid verdiend wordt. De jacht naar geld heeft al menigeen in den afgrond gebracht.

— Hebt gij al een voetbal? vroegen 's Maandags de jongens aan Bruno Veen.

— Neen, ik krijg er geen van mijn vader, antwoorde Bruno.

— Ha, de bluffer! riep Ferdinand uit.

Klaas Deurle vergat nooit de harde les. Hij was gered. De schuld werd afbetaald. En toen er een klerk bij kwam, bleef Klaas de voornaamste. Zijn meester durfde hem weer vertrouwen.

Dikwijls dacht Bruno aan dien vreeselijken nacht. En zijn goede ouders hielpen hem in den strijd tegen zijn ondeugden.

Vader en moeder Deurle bleven grooten eerbied behouden voor mijnheer en mevrouw Veen.

EINDE.